

Compensatieplicht voor sportvoorzieningen?

Ingeborg Lunenburg

Het behoeft geen betoog dat sporten bijdraagt aan een gezonde levensstijl. Daarnaast heeft deelname aan sportieve activiteiten een belangrijke plaats in het maatschappelijk leven. Sporten is een vorm van recreatie, het verbindt mensen en is een activiteit gericht op maatschappelijke participatie.

Voot mensen met een lichamelijke, geestelijke of een anderzootige beperking kan de wens om te sporten problemen opleveren omdat zij daarvoor een sportvoorziening nodig hebben. Voorbeelden zijn: een sportrolstoel (basketbal, dansen, tennis, hockey), een aangepast zadel en leidsels (ruiter-sport) of een zitski (wintersport).

Het is de vraag of de gemeente verplicht is een sportvoorziening te verlenen. En zo ja, mogen daaraan voorwaarden worden gesteld, zoals: de soort sport of sportvoorziening, verplicht te beoefenen in teamverband of een gelimiteerde vergoeding van de kosten?

Wmo De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een kaderwet gericht op het ondersteunen van mensen zodat zij normaal kunnen participeren en zelfstandig kunnen functioneren in de samenleving. Kan dat niet of onvoldoende, dan geldt voor gemeenten in beginsel de plicht daarvoor te zorgen. In het kader van maatschappelijke participatie door te sporten, kan dat op twee manieren. Allereerst door het treffen van algemene maatregelen zoals het subsidiëren van sportverenigingen en als tweede door het verlenen van een sportvoorziening op aanvraag (artikel 1 lid 1 onder g onderdeel 5 en 6 Wmo).

De compensatieplicht gaat over het verlenen van (individuele) voorzieningen waarvoor gemeenten verplicht zijn een verordening vast te stellen (artikelen 4 en 5 Wmo).

Verschil Mij valt op dat er veel verschil is tussen gemeenten onderling over het verlenen van sportvoorzieningen. Zo is er een gevarieerd aanbod tot compensatie in de soorten voorzieningen: onbeperkt, gelimiteerd of wordt alleen een sportrolstoel verleend. De hoogte van de gemaximeerde vergoeding voor een sportvoorziening loopt uiteen van € 2.300,- tot € 3.600,- voor een periode van drie jaar. Een veel gelezen bepaling in het gemeentelijk beleid is dat de sport in teamverband moet worden beoefend en dat de aanvrager daarom ook lid moet zijn van een sportvereniging. Individuele sportbeoefening wordt hiermee uitgesloten. Heeft het gemeentebestuur beleidsvrijheid om dergelijke voorwaarden te stellen? Het antwoord daarop is kort: in beginsel niet.

Compensatieplicht In het algemeen geldt dat het gemeentebestuur geen beoordelingsvrijheid heeft bij het verlenen van (sport)voorzieningen en dat het uitsluiten van bepaalde (sport)voorzieningen niet is toegestaan. Dit betekent echter niet dat de gevraagde (sport)voorziening moet worden verleend. De compensatieplicht is gericht op vier wettelijk bepaalde resultaten (zie artikel 4 aanhef en lid 1 Wmo).¹ Het verlenen van sportvoorzieningen valt mijns inziens onder het vierde resultaatgebied: medemensen ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden kunnen aangaan. Uit de wetgeschiedenis blijkt dat recreatieve activiteiten meerwaarde hebben bij het kunnen participeren in de

Foto: stock

De basketbalrolstoel heeft 5 tot 6 wielen die de wendbaarheid vergroten

samenleving. Uit de jurisprudentie² over sportvoorzieningen blijkt dat:

- noch de Wmo noch de wetsgeschiedenis aanknopingspunten geeft voor het oordeel dat is beoogd om sportvoorzieningen buiten de Wmo te laten vallen;
- voor het beoefenen van wedstrijdsport geen sportvoorziening wordt verleend als de aanvrager met de al verstrekte voorzieningen kan sporten bij een vereniging en zo sociale contacten kan onderhouden;
- een sportvoorziening kan worden afgewezen als blijkt dat de aanvrager voldoende kan participeren en hij daarvoor niet (alleen) is aangewezen op de gewenste sportvoorziening;
- het uitsluiten van sportvoorzieningen als de sport individueel wordt beoefend een te beperkte opvatting is van de compensatieplicht en het vierde resultaatgebied.

Aanvraag Wordt een aanvraag ingediend, mag worden verwacht dat de aanvrager zijn verzoek enigszins onderbouwd. Dat wil zeggen waarom hij beperkt is in zijn mogelijkheden tot het ontmoeten van medemensen en dat hij met een sport-

voorziening wel sociale verbanden met hen kan aangaan. Dan begint formeel de onderzoeksplicht van de gemeente dat - naast de beperkingen - gericht moet zijn op drie aspecten:

1. de persoonskenmerken;
2. de behoeften;
3. de capaciteit van de aanvrager om uit het oogpunt van kosten zelf in de maatregelen te voorzien.

De capaciteit van de aanvrager blijft in dit artikel onbesproken.

In dit kader behoort het (sinds geruime tijd) beoefenen van een sport tot een persoonskenmerk. De wens te sporten of dat voort te zetten - waarvoor een sportvoorziening noodzakelijk is - valt onder de behoefte van de aanvrager.

Verplicht? In het algemeen geldt dat het verlenen van sportvoorzieningen niet gericht is op de persoonlijke ontwikkeling van de aanvrager. Dat is bijvoorbeeld wel het geval bij sportbeoefening op een hoog wedstrijdniveau.³ Wil iemand topsport beoefenen dan zal hij daarvoor - net als valide topsporters - zijn aangewezen op sponsors en/of een sportbond. Ook het opbouwen of op peil houden van de conditie met een sportvoorziening valt niet onder de compensatieplicht. Daarvoor zijn immers ook andere manieren te bedenken.

Maatregelen Vaak bieden (speciale) sportverenigingen mensen met een lichamelijke, geestelijke of een andersoortige beperking de mogelijkheid te sporten. Men ontmoet medemensen en kan met hen sociale verbanden aangaan. Voorbeelden zijn (therapeutisch) zwemmen met verwarmd zwemwater, fitness of boccia (een mikspel, vergelijk met jeu de boules). Daarvoor zijn zonnodig sportvoorzieningen of begeleiding beschikbaar. Het kan zijn dat de gemeente een sportvereniging subsidieert onder de voorwaarde dat voorzieningen worden aangeschaft die door de leden daadwerkelijk regelmatig kunnen worden gebruikt en ook passend zijn voor hen. Denk bijvoorbeeld aan aangepaste zadels in een manege of zitski's in een skibaan. Wordt daarvoor een individuele aanvraag ingediend, dan kan die worden afgewezen. Kan de plaats waar men wil sporten vanwege de beperkingen niet zelf worden bereikt, dan moet de gemeente dat - in beginsel - oplossen door het verstrekken van een vervoersvoorziening.

Sportbehoefte van de aanvrager Ook meen ik dat een plots opgekomen behoefte een bepaalde sport te

willen beoefenen – waarvoor een sportvoorziening nodig is – niet compensabel hoeft te zijn. Het is dan immers de vraag in hoeverre de aanvrager daarop ‘ineens’ is aangewezen. Het kan voorkomen dat een bepaalde sport vanwege beperkingen niet meer kan worden beoefend. Bestaat de wens die of een andere wel haalbare sport te beoefenen, dan kan aanspraak bestaan op een sportvoorziening. Het gaat dan om een onderzoek op de volgende vragen:

- Kan de aanvrager al voldoende participeren in het ontmoeten van medemensen?
- En zo nee, worden de mogelijkheden tot participatie bevorderd of behouden met het toekennen van de voorziening?
- Zijn er ook andere mogelijkheden die leiden tot een vergelijkbaar resultaat op dat gebied?

Voorwaarden?

In voorkomende gevallen mag van de aanvrager worden verwacht dat hij enige (diepliggende) motivatie laat zien waaruit blijkt dat de gevraagde sportvoorziening een wezenlijke bijdrage levert aan het oplossen van zijn participatieprobleem in het ontmoeten van medemensen. Wordt daaraan getwijfeld, dan lijkt het mij niet onredelijk als van hem wordt gevraagd zich (verder) te oriënteren naar andere mogelijkheden en daarvan een terugkoppeling te vragen. Zonodig kan een sportvoorziening eerst worden uitgeprobeerd in overleg met een leverancier.

Voorop staat dat de gewenste sport met de gevraagde voorziening zelfstandig kan worden beoefend. Minstens zo belangrijk is dat de gewenste sport door de aanvrager wordt geëmbied. Dat is van belang als de gemeente meent dat ook een andere sport tot de mogelijkheden behoort waarvoor geen voorziening noodzakelijk is. Een afwijzend besluit dat is gebaseerd op dat standpunt terwijl op voorhand vaststaat dat iemand die sport niet leuk vindt, leidt met zekerheid tot een gegrond bezwaar of (hoger) beroep. Datzelfde geldt overigens als het gemeentelijke beleid bepaalt dat alleen sportrolstoelen worden verleend.⁴

Alleen?

Strikt genomen verwacht ik dat de voorwaarde dat in teamverband moet worden gesport inclusief een lidmaatschap de rechterlijke toets niet kan doorstaan. Het is overduidelijk dat sporten in teamverband leidt tot het fysiek ontmoeten van medemensen en het kunnen aangaan van sociale verbanden met hen. Echter, het is niet uitgesloten dat het beoefenen van een individuele sport

ook kan leiden tot het ontmoeten van medemensen, zij het misschien niet altijd fysiek. Denk bijvoorbeeld aan een clubblad waaruit vervolgens virtuele contacten ontstaan of misschien af en toe bijeenkomsten worden georganiseerd.

Kosten

Hoewel een sportvoorziening de maatschappelijke participatie van de aanvrager aantoonbaar kan vergroten, wil dat niet zeggen dat de gevraagde voorziening moet worden verleend. Iemand kan immers ook al op andere manieren medemensen ontmoeten en daarvoor niet zijn aangewezen op ook nog een sportvoorziening. Daarmee zijn er wel degelijk grenzen aan de compensatieplicht!

Staat echter vast dat de aanvrager wel is aangewezen op een sportvoorziening opdat hij kan participeren door het ontmoeten van medemensen en sociale verbanden met hen kan aangaan, dan is de gemeente verplicht tot compensatie. Ik betwijfel dan ook of in die gevallen kan worden volstaan met het slechts gedeeltelijk vergoeden van de kosten van de sportvoorziening.

Onlangs was ik in Utrecht bij de zitting over het geschil van de afwijzing van een aanvraag om een driewielligfiets.⁵ Binnenkort doet de enkelvoudige kamer van de Centrale Raad van Beroep daarover uitspraak. Misschien biedt die uitspraak (meer) concrete handvatten over de compensatieplicht bij sportvoorzieningen. ■

Ingeborg Lunenburg is zelfstandig opleider en adviseur

www.ingeborglunenburg.nl

Noten

1. Zie ook artikel ‘Wmo: voorziening of resultaten voorop’ in Sociaal Bestek 2/2011.
2. Rechtbank Amsterdam 19-02-2009, LJN BH6259 Wmo, Rechtbank Rotterdam 18-12-2009, nr. AWB 09/1639 WMO-T2 (bron: Schulinck Handboek Wmo), Rechtbank Breda 03-01-2011, LJN BP2699 Wmo en Rechtbank Breda 04-05-2011, LJN BQ5213 Wmo.
3. Rechtbank Rotterdam 18-12-2009, nr. AWB 09/1639 WMO-T2 (bron: Schulinck Handboek Wmo).
4. CRvB 10-12-2008, LJN BG6612 Wmo, r.o. 4.2.3. en Rechtbank Roermond 05-01-2010, LJN BK8747 Wmo.
5. Rechtbank Amsterdam 19-02-2009, LJN BH6259 Wmo.

Meer informatie? Kijk op www.kennisbanksocialezaken.nl